

DE NALATENSCHAP

VAN

JAN de BAKKER (1760-1812)

Landbouwer te Zegge

AD van SPRUNDEL

Oktober 2020

Afstamming Michael de Bakker

Michael de Bakker 1731-1802 & 1754 Elisabeth Antonius Vermunt 1726-1763 & 1764 Elisabeth van Zundert 1733-1816

- Elisabetha de Bakker 1755-?1755
- Cornelius de Bakker 1756
- Antonius de Bakker 1758
- **Joannes (Jan) de Bakker 1760-1812 ; Landbouwer te Zegge**
- Andreas de Bakker 1762-1809 & **Lucia Meesters 1766-1817**
  - *Elisabetha de Bakker 1797 & 1826 Antonij Ligthart Erfgename van Jan de Bakker*
  - *Cornelius de Bakker 1800 & 1825 Anna Cornelia Vermeir Erfgenaam van Jan de Bakker*
  - *Anna de Bakker 1802 & 1826 Henricus Hack Erfgename van Jan de Bakker*
  - *Hendrica de Bakker 1806-1841 & 1839 Christiaan van der Riet Erfgename van Jan de Bakker*
- Michael de Bakker 1765-1840 & 1809 Anna Cornelia van Meel †1839
- Henricus de Bakker 1766
- Elisabetha de Bakker 1768

– Anna Elisabetha de Bakker 1769-1809 & 1794 Cornelis Paanen 1758-1819

- Jo(h)anna Paanen 1795-1876
- Christianus Paanen 1796-1803
- Cornelia Paanen 1797-1872 & 1837 Johannes van Steen †/1872
- Marinus (Marijn) Paanen 1799-1884
- Elisabetha Paanen 1801-1892
- Catharina Paanen 1802-1890 & 1823 Willebrordus (Willem) Houtepen /1890
- Michael Paanen 1804-1900 & 1836 Dyphna Kerstens

– Maria Paanen 1807-1848 & 1835 Antonij van Sprundel 1805-1882

- Pieter van Sprundel ca 1836-1849

– Cornelis van Sprundel 1837-1911 & 1862 Joanna Cornelia Hagens 1835-1900

- Anna Cornelia van Sprundel 1863-1875
- Jacobus Antonius van Sprundel 1865-1945 & 1891 Johanna Mieras 1868-1938
- Anna Maria van Sprundel 1866-1866
- Pieter Johannis van Sprundel 1867-1868
- Antonie van Sprundel 1868-
- Johanna Maria van Sprundel 1871 & 1893 Johannes Matheus Adriaanssen 1866
- Catharina van Sprundel 1872-1874
- Joanna van Sprundel 1875-1962 & 1909 Gommarus Josephus Jeannette Hertoghs 1878
- Pieter Jan van Sprundel 1877-1939 & 1902 Margieta Vette 1874-1910 & 1910 Adriana van den Dries ca 1884

– Marijnus van Sprundel 1880-1961 & 1907 Geertruida Antonia Brock 1874-1954

– Cornelis van Sprundel 1906-1979 & 1938 Josina (Lucie) Schillemans 1913-2009

– *Adrianus Cornelis Maria (Ad) van Sprundel 1951 & 1976 Maria Helena Anna (Ria) Boelhouwers 1950 2020*

- Anthonie van Sprundel 1908-1991 & 1949 Renee Henriette Louise Decamps 1912-1982

- Pieter Jan van Sprundel 1838-1882/
- Joanna van Sprundel 1846-1869 & Johannis Guilhielmus Martelmans †
- Catharina van Sprundel 1848-1927 & 1881 N. Vreugden ca 1832-1881 & 1883 B. W. Lauwerijssen
- Christianus (Christiaan) Paanen 1808-1894

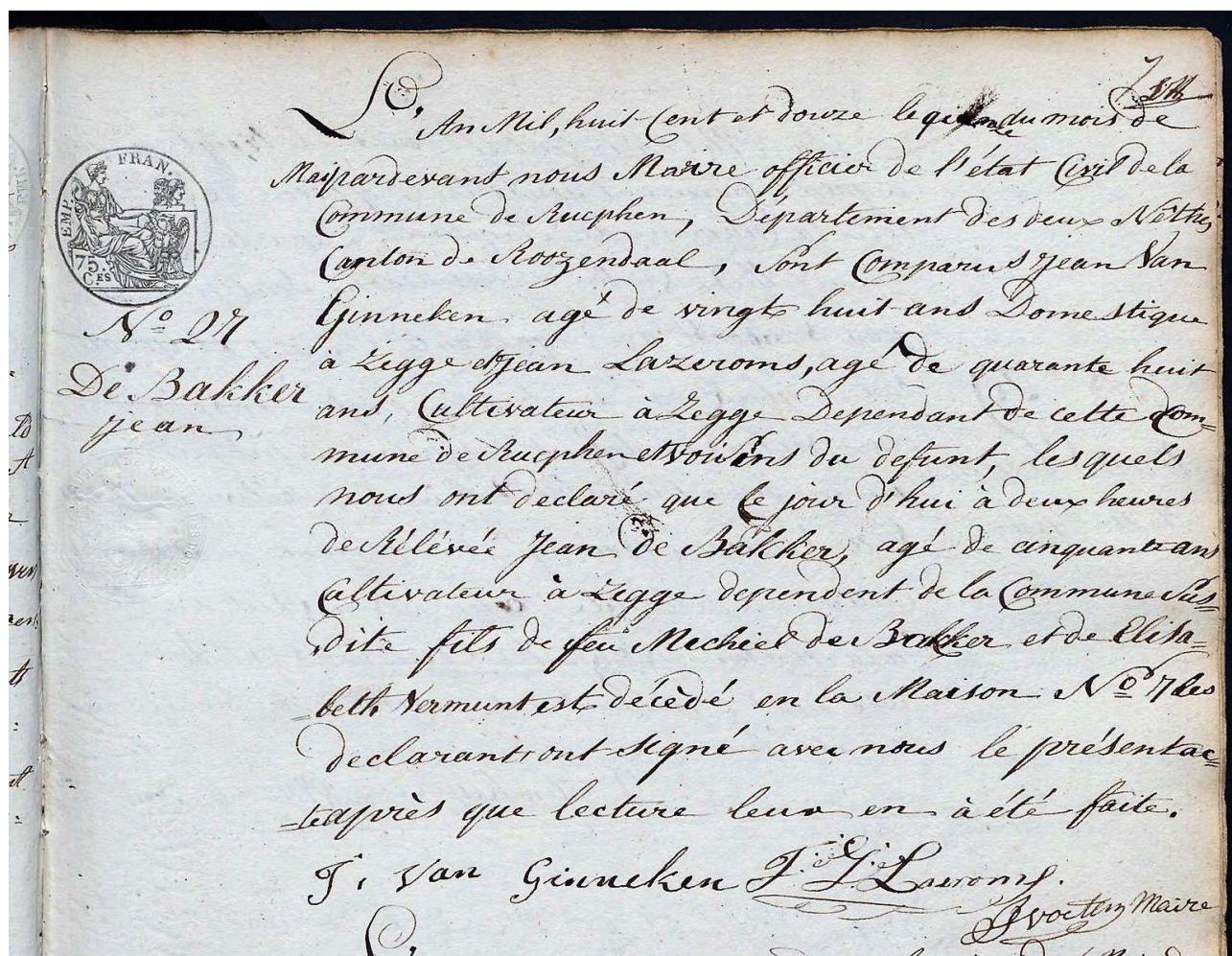
- Cornelius de Bakker 1774

De aanleiding

Mijn oudoudvader, Cornelis Paanen, wordt in mei 1812 benoemd tot toezienend voogd van de vier kinderen van Lucia Meesters. Lucia is de weduwe van Andries de Bakker, de halfbroer van Anna de Bakker, de vrouw van Cornelis.

De vier kinderen zijn de erfgenamen van Jan de Bakker, eveneens een halfbroer van Anna.

Jan overlijdt op 15 mei 1812 in Zegge. Jan is ongehuwd.

Afbeelding 1: De overlijdensakte van Jan de Bakker. De akte is in het Frans, we leven immers onder Napoleon in het Franse Keizerrijk

Uit document West-Brabants Archief

Bij mijn familieonderzoeken stuitte ik bij de persoon Cornelis Paanen* op nogal wat notariële documenten. Die documenten hebben betrekking op de nalatenschap van Jan de Bakker ten gunste van zijn neefje en 3 nichtjes. Jan heeft kort voor zijn dood zijn testament op laten stellen. Voor mij een mooie uitdaging om te onderzoeken, hoe het er bij de verdeling van een nalatenschap aan toe gaat in die dagen. Ik zal de documenten doorlopen en deze per document beschrijven. Dat zal best een klus worden, sommige documenten zijn in het Frans. De documenten zijn gearchiveerd in het West-Brabants Archief in Bergen op Zoom.

* het is de Franse tijd: Cornelis Paanen wordt geschreven als Corneille Paanen of Panen; Jan de Bakker heet in die tijd Jean de Bakker. Belangrijk bij het archiefonderzoek deze naam varianten.

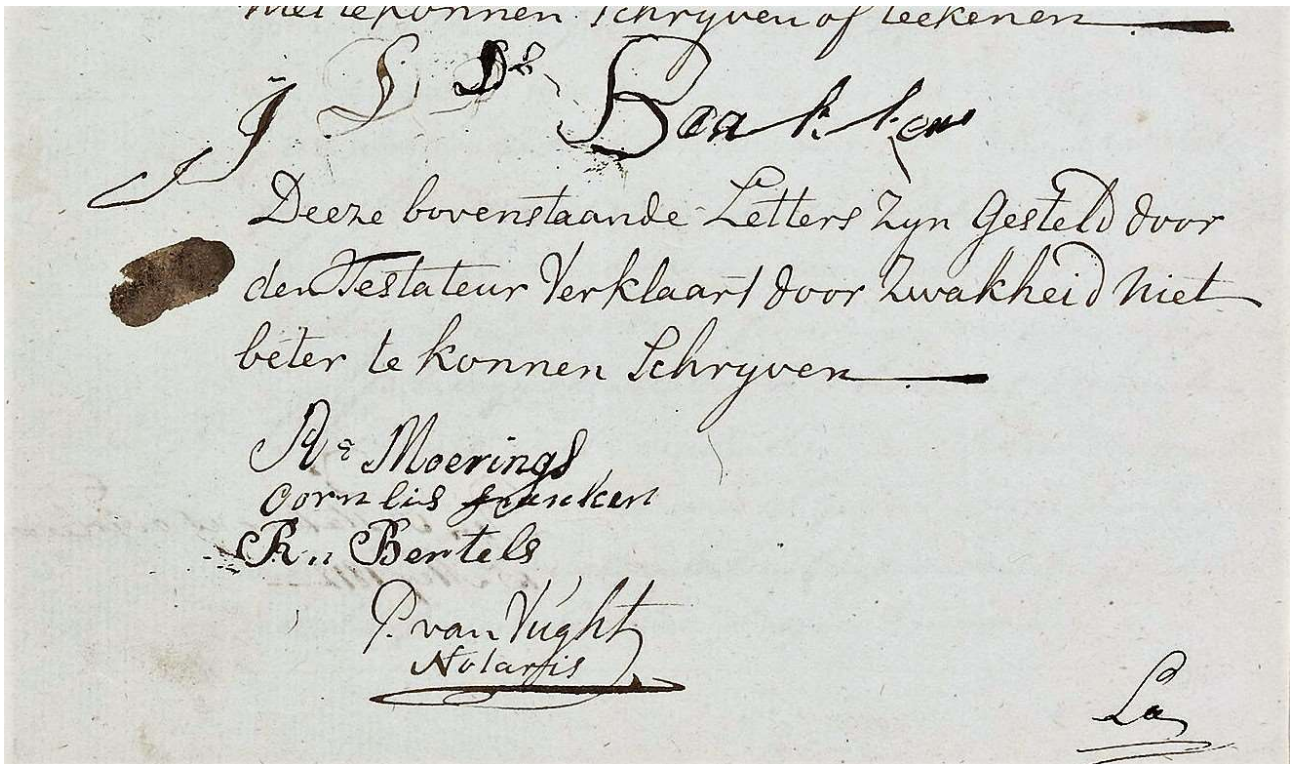
De beschrijvingen in de notariële stukken geven een goed inzicht in de bezittingen van een landbouwer in die tijd en in de maatschappelijke regelingen binnen de familie en juridisch om tot een afronding van deze nalatenschap te komen.

Als je de stukken in volgorde naloopt komen nogal wat zaken aan de orde. In het kort eerst een overzicht.

Het testament en het overlijden van Jean (Jan) de Bakker

Slechts een paar dagen voor zijn dood, op 9 mei 1812, laat Jan de Bakker zijn testament opstellen. Notaris van Vught komt daarom met 4 getuigen naar zijn boerderij in Zegge. Adriaan Moerings is een van hen. Later in de stukken komen we hem meer tegen. Hij taxeert de roerende zaken. Hij is naast landbouwer ook herbergier. Zijn herberg is later de locatie waar het opbod en toewijzing van de onroerende zaken zullen plaatsvinden. Dan verwerft hij een aantal percelen van het aangeboden.

Jan ligt te bed, ziekelijk naar het lichaam maar gezond naar verstand, zoals de notaris schrijft.

Afbeelding 2: De ondertekening van het testament van Jan de Bakker

Uit document West-Brabants Archief

Jan overlijdt op 15 mei 1812 in zijn boerderij te Zegge.

De inventarisatie van bezittingen en schulden

Allereerst zien we dat Lucia Meesters optreedt als moeder en voogdesse van haar 4 minderjarige kinderen. Die kinderen zijn de wettige erfgenamen van wijlen hun oom Jan de Bakker. Als toezienend voogd is benoemd de halfoom van de kinderen Cornelis Paanen. Hij is benoemd door de raad van familie. De raad is voorgezeten door de Heere Vreede Regter.

Om de rechten van de kinderen te beschermen overlegt de notaris met de getuigen om tot een getrouwe inventaris en exacte beschrijving van alle zaken en objecten te komen die men in het huis te Zegge op nummer 7 tegenkomt.

Anthonie Klep, knecht en Dingena Horsten, dienstmeid, die nog in het sterfhuys wonen, beloven

alles in het werk te stellen om alles in het huis te tonen zonder iets achter te houden. De notaris legt dat nadrukkelijk nog eens uit. En zij geven aan dat wel verstaan te hebben.

De waardering van de goederen is gedaan door Adriaan Moerings, die aangewezen is door de toeziend voogd. Adriaan Moerings moet daarvoor een eed afleggen voor de Heere Vreede Regter. Later in de stukken is te lezen dat de veiling van de goederen plaatsvindt in de herberg van Adriaan.

Bij de ondertekening van de aktes valt op dat nog niet iedereen kan lezen en schrijven. Zo kunnen Lucia Meesters en de 2 inwonende huisbedienden de aktes niet ondertekenen omdat ze niet kunnen schrijven.

De beschrijving van de ruimtes in het huis en de daar in aanwezige goederen en de waardering van die goederen geven veel inzicht op de bezittingen van de overledene.

Wat opvalt is dat een woonkamer en een slaapkamer, zoals wij die kennen, niet beschreven worden. Het lijkt er op dat de keuken de centrale ruimte is van het huis. In de keuken worden vele zaken beschreven, die men tegenwoordig in een woon- en slaapkamer tegenkomt.

In de andere ruimtes van het huis te weten: het kelderkamertje, de moos (bijkeuken), de kelder, de zolder worden zaken aangetroffen ter ondersteuning van de huishouding en het boerenbedrijf.

Jan is goed bewapend, hij heeft een geweer, een schietgeweer en een pistool.

In de schuren en het karhuis het vee, gereedschap en karren. Ook de hoenders en de eenden op de werf worden meegeteld, daarnaast heeft Jan 28 bijenkasten.

Bij het onderwerp: Granen en vruchten te Veld is geïnventariseerd dat Jan in totaal op 33,5 gemet gewas heeft staan. Een gemet is tussen de 4300 en 4400 m² groot, er zijn gewestelijke verschillen. In onze streken rekent men met 4305 m² per gemet. De hedendaagse hectare is 10.000 m² groot, dus zit in een hectare ongeveer 2,3 gemet. Circa 14, 4 hectare wordt door Jan bewerkt.

Bij de onderwerpen: "Mans Kleederen", "Linnen" en "Zilverwerk", worden de meer persoonlijke bezittingen van Jan beschreven en gewaardeerd. Daarnaast wordt het contante geld van Jan geteld. Jan heeft een deel van zijn geld in bewaring gegeven bij Adrianus Christiaan van Gils rentmeester te Roosendaal.

Bij het onderdeel "Papieren" worden 11 zakelijke transacties beschreven. 6 van die transacties betreffen de aankoop van grond in de jaren 1805 – 1807. Het gaat in totaal om 15 – 16 hectaren. Jan is voor deze aankopen behoorlijk wat leningen aangegaan. Bij het onderdeel: "Schulden en lasten dezès boedels" zijn ze geïnventariseerd. De rente die hij doorgaans op die leningen moet betalen is 5 % per jaar.

Al de goederen blijven onder bewaring van Lucia Meesters en zij verplicht zich om al datgene te presenteren wanneer dat aan de orde is.

De verkoop van de roerende zaken

Een paar weken na de inventarisatie worden de roerende zaken verkocht. Op 10 juni 1812.

De akte die van de koop gemaakt is, is in het Frans opgesteld. De formele zaken zijn door de notaris genoteerd. Wie wie is en hun positie in het gebeuren.

Tevens zijn de voorwaarden voor de kopers genoteerd.

Er worden zo'n 300 kavels genoteerd met de naam van hun kopers. De prijzen variëren van een paar sols tot 122 gulden voor een paard.

Dat er 300 kavels zijn geeft al aan dat er zaken gekocht kunnen worden in de kleinste eenheden en dus al voor een paar stuivers.

Bij de kopers kom je ook bekende namen tegen: de toeziend voogd Corneille Paanen, die wat huisraad koopt, planken en ook nog 3 eenden. La Vendeuse, de verkoopster, die ook nogal wat zaken koopt als een kast, ringen en een horloge voor haar zoon.

Dan nog een paar namen waarvan we kunnen aannemen dat het familie is, zoals Michel de Bakker, die boeken koopt en een paard voor 122 gulden. Ook Lucie de Bakker koopt een paar zaken.

3		12 10
20	Item neuf sols fornelle Paanen	9
21	Item d'etain deux florins deux sols Joseph Moses	2 2
22	vingt Item et une panned'etain un florin six sols Joens	1 10
23	un plat d'etain un florin quatre sols Salomon Jacob	1 4
24	Un pot a lait d'etain cinq florins quatre sols Pierre Dekkers	5 4
25	un bas et Cuillier de bois cinq sols Marin Engelen	5

Afbeelding 3: Uit de akte betreft de verkoop van de roerende zaken

Uit document West-Brabants Archief

De verkoop van de onroerende zaken

Het duurt tot begin 1813 voordat hiertoe wordt overgegaan. De Raad van Familie vindt het absoluut noodzakelijk om de onroerende zaken uit de nalatenschap van Jan de Bakker te verkopen. Op zaterdag de 23ste januari 1813 verschijnt Lucia Meesters voor notaris Petrus van Vught. Lucia is bij deliberatie van de Raad van Familie geautoriseerd om het genoemde, dat verder in de akte wordt besproken, te verkopen. Die deliberatie is gehouden voor de Vrederechter en gehomologeerd (vastgelegd) bij het oordeel door het Tribunaal van Eerste Instantie gehouden te Breda. De deliberatie en het oordeel zijn overlegd aan de notaris.

Het Tribunaal heeft tot expert benoemd: Laurijs Goorden, bouwman wonende onder Oud Gastel. Hij moet de nabeschreven goederen visiteren en taxeren. Tevens heeft het tribunaal geoordeeld dat op de taxatie van de expert, dd. 16 januari 1813, de verhoogingen (de veiling) publiek zullen worden geopend door de notaris. De notaris committeert zich aan de taxatie, die is opgenomen in het proces-verbaal van zijn rapport. Dit alles vastgelegd in een akte bij de notaris.

Lucia vraagt de notaris dit alles in een "Cahier van Lasten" (Beschrijving en aanwijzing der goederen) dat het uitgangspunt vormt voor de verhogingen (de veiling) te overleggen aan Cornelis Paanen, toezien voorgd van de kinderen.

De notaris leest haar het Cahier voor, maar zij verklaart dat zij bij onwetendheid haar naam niet te kunnen schrijven of te kunnen tekenen.

Bij de **Staat van Eigendom** wordt vermeld dat de nabeschreven goederen behoren tezamen en onverdeeld aan de minderjarige erfgenamen.

Bij het onderdeel **Conditieën en Voorwaarden** worden in 16 artikelen de voorwaarden omschreven, waaraan de kopers moeten voldoen om het gekochte in hun bezit te krijgen. Tevens wordt de staat van de goederen weergegeven.

Er worden negen "Koopen" gedefinieerd. Per koop wordt beschreven wat het betreft.

De oppervlakte van de percelen, de ligging in de gemeente, de begrenzing. De taxatie waarde, de datum waarop Jan de Bakker in het bezit is gekomen van het onderhavige. Dan nog wat voorwaarden wanneer de koper over een en ander kan beschikken.

Na deze procedure en de definiëring van de negen "Koope" worden de datum van inzet en die van de verhoging (opbod) bepaald. Deze vinden plaats in de herberg van Adriaan Moerings in Zegge , Gemeente van Rucphen.

De inzet op de onroerende zaken

Maandag 8 maart 1813 is de dag van inzet op de onroerende zaken in de herberg van Adriaan Moerings.

De bekendmakingen zijn voorafgaand opgehangen zoals de wet voorschrijft en opgenomen in het Dagblad van het Arrondissement.

Er wordt overgegaan tot de ontvangst van de verhogingen boven de taxatie.

De 1ste, 2de, 3de, 6de en 9ste "Koop" zijn niet verhoogd tijdens het branden van verscheidene waskaarsjes, die ieder omtrent een minuut gebrand hebben. Dezen "Koope" zijn op de taxatieprijs blijven staan.

Het branden van de waskaarsjes wordt in die tijd kennelijk gebruikt om tijd en ruimte te geven een bod te doen.

Op de overige "Koope" wordt ingezet, de inzetters tekenen na gedane voorleesing. De inzetters komen uit Rucphen, Gastel en Roosendaal.

Op verzoek van Lucia Meesters wordt de definitieve toewijzing bepaald op maandag 22 maart in de herberg van Adriaan Moerings. Dit alles aangekondigd via een bekendmaking via een plakkaat en het Dagblad van het Arrondissement tenminste 8 dagen voor de definitieve toewijzing.

De definitieve toewijzing van de onroerende zaken

Maandag 22 maart 1813 is de dag van verhoging en toewijzing op de onroerende zaken in de herberg van Adriaan Moerings. Ook voor deze datum zijn de bekendmakingen weer gedaan zoals de wet die voorschrijft.

Lucia Meesters verzoekt de notaris om over te gaan tot de ontvangst van de verhogingen en de toewijzing tot de voorafgaande toewijzingen van de negen omschreven "Koope".

Dan nog een uitleg over de procedure bij het bieden. De procedure met de drie waskaarsjes, die na iedere koop achter elkaar worden aangestoken en die zijn uitgegaan zonder dat er een nieuwe verhoging is opgekomen.

De procedure gaat dan als volgt. Als voorbeeld de 1ste "Koop". De taxatie is gesteld op 2000 frank.

De verhogingen en de toewijzing:

Cornelis Franken, bouwman te Zegge, verhoogt tot 2010 frank;

Huijbregt Jongeneelen, bouwman te Oudenbos, verhoogt tot 2120 frank;

Cornelis Franken, voornoemd, verhoogt tot 2130 frank.

Hierna heeft Cornelis getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Cornelis verklaart de toewijzing te accepteren.

Wat nog opvalt is dat Adriaan Moerings, herbergier in wiens etablissement de veiling plaatsvindt, de 2de, 3de en de 4de "Koop" doet.

Den Derden koop getaxeert op Negen honderd Frank
Verhoogt door Ramondus Bertels Bouwman woonende
in Hegge tot Een duysend Vier honderd Derlig frank

Verhoogt door Adriaan Moerings herbergier en Bouw-
man woonende in Hegge tot Een duysend Vier honderd
Veertig Frank

Verhoogt door Huybrecht Tongeneelen Bouwman woonen-
de ander den Auden bos tot Een duysend Vier honderd Ne-
gentig Frank

Adriaan Moerings voornemt heeft Verhoogt tot de
Somme van Een duysend Vyf honderd frank en nagedane
voorlesinge geteckend.

A. Moerings

Engelvoort dat na deere laatste Verhoging drie wasch kaars-
jens agter Elkanderen syn ontstecken en Verbrand onder dat er
eene nieuwe Verhoging is ongekomen zoo is het Parceel ander
den Derden koop Vermeld in het voorestaende Chies van
Lasten, diffinitiewelyk toegewezen aan voornemende Adriaan
Moerings als hoogsten Meder en laatste Verhooger voor de Som-
me van Een duysend Vyf honderd frank betaalbaar op de tyd en
wyze in het fabier van Lasten Vermeld, boven de Lasten der Ver-
hoging, En Verklaart deere adjudicatie voor sich helven te accep-
teeren, Domiciilium te keeren ten synen woonhuysse en heeft
nagedane voorlesinge geteckend. A. Moerings

Samenvatting

Jan de Bakker laat op 9 mei 1812 zijn testament opstellen. Zijn nalatenschap gaat naar de vier kinderen van zijn broer Andries. De akte van de notaris is in het West-Brabants Archief te vinden onder de naam Jean de Bakker.

9 mei 1812: **Testament de Jean de Bakker demeurant à Zegge commune de Rucphen**

Later wordt Cornelis Paanen benoemd door de raad van familie tot toeziend voogd. Het West-Brabants Archief heeft een vijftal aktes aan hem gekoppeld.

De naam van Cornelis Paanen kom je in de archieven ook tegen als Corneille Paanen en Corneille Panen. Onder de naam Corneille Paanen kom ik 2 notariële aktes tegen:

30 mei 1812: **Inventaris en exacte descriptie van alle de Meubels en Mobilaire Objecten, Contante Gelden, titels Papieren en Bescheyden behoorende tot de Nalatenschap van wijlen voornoemde Jan de Bakker.**

De goederen worden gewaardeerd voor een totaal bedrag van: 2.813 francs;

Aan contante gelden is er: 1.714 francs en 7 centimes;

Daarnaast heeft Jan aan schulden: 12.693 francs en 43 centimes.

10 juni 1812: **Deze akte, in het Frans, beschrijft de verkoop van de roerende zaken uit de nalatenschap. De formele zaken zijn door de notaris genoteerd. Wie wie is en hun positie in het gebeuren. Tevens zijn de voorwaarden voor de kopers genoteerd. Er worden zo'n 300 kavels genoteerd met de naam van hun kopers. De prijzen variëren van een paar sols tot 122 gulden voor een paard.**

De verkoop brengt op In Franse francs: 4.463 francs en 7 centimes.

Onder de naam Corneille Panen kom ik 3 notariële aktes tegen:

23 januari 1813: **In deze akte wordt de taxatie van de onroerende zaken beschreven; de boerderij en bijgebouwen en de landerijen, wei- en zaailand maar ook bos, in totaal ongeveer 16 hectares. Dit alles onderverdeeld in 9 "Koope"**

De onroerende zaken worden getaxeerd op: 6.820 franc.

8 maart 1813: **Op deze maandag wordt in de herberg van Adriaan Moerings te Zegge de inzet op de 9 "Koope" gedaan door belangstellenden.**

Een aantal "Koope" blijven op de taxatiewaarde staan, de anderen worden verhoogd.

22 maart 1813: **Weer een maandag, nu worden in de herberg van Adriaan Moerings de verhogingen op de inzet gedaan en vindt de definitieve toewijzing plaats.**

De 9 "Koope" brengen in totaal op: 9.480 franc.

De waarde van het bezit van Jan is dus:	Contante gelden	1.714 francs;
	Roerende zaken	4.463 francs:
	Onroerende zaken	9.480 francs.
	Totaal	15.657 francs.

De schulden bedragen -12.693 francs.

Te verdelen door de 4 kinderen 2.964 francs.

Dat is per kind 741 francs nog afgezien van eventuele kosten en successierechten.

Dat is 350 gulden per kind. In euro € 160,-. Nu zou dat een waarde zijn van ongeveer € 2.500,-

10-mei 1813: **Opheffing van beslag door Adrien Chretien van Gilse ontvanger en secretaris van het Heemraadschap Marck en Dintel Op Jean de Bakker. Het betreft een schuld van ca. 12 69 francs.**

Mij is niet helemaal duidelijk of deze schuld onderdeel is van de al geregistreerde schulden, of dat dit bedrag nog gevolgen heeft voor de nalatenschap.

De bovengenoemde aktes worden hierna uitgebreider weergegeven.

Testament de Jean de Bakker demeurant à Zegge commune de Rucphen

Van het testament van Jan is naast een Nederlandse versie ook een Franse versie opgesteld.

Op 9 mei 1812 bezoekt notaris Petrus van Vught uit Roosendaal Jan thuis in zijn boerderij te Zegge nummer 7. Jan ligt te bed en is ziekelijk van lichaam, maar gezond van verstand en zijn zielsvermogens nog machtig zoals blijkt voor de notaris en de getuigen.

Ten overstaan van de notaris en de getuigen dicteert Jan zijn uiterste wil als volgt:

Ik geef en legateer al mijn na te laten roerende alsook onroerende goederen in volle vrije eigendom onder de titel van algemeen legaat aan de 4 nagelaten kinderen van wijlen mijn broer Andries de Bakker met name: Elisabeth, Cornelis, Anna en Hendrina de Bakker en bij overlijden van een of meer van hen aan de overblijvenden met de goederen te doen en handelen als met vrije en eigen goederen. Ik herroep en vernietig al mijn voorgaande testamenten.

De notaris verklaart, dat hij het zo opgeschreven heeft als dat de testateur (Jan) het gedicteerd heeft. Vervolgens heeft de notaris het voorgelezen. De testateur verklaart dat hij het verstaan heeft en dat hij volhardt in alles ten overstaan van de 4 getuigen, Adriaan Moerings, Cornelis Franken, Rumondus Bartels bouwlieden en Pieter Huijskens arbeider, allen uit Zegge. Ze genieten de Civiele Rechten om op te treden als getuige.

De akte wordt ondertekend, met uitzondering van Pieter Huijskens die uit onwetendheid zijn naam niet kan schrijven. Jan de Bakker verklaart nog dat hij wegens zwakheid niet beter kan schrijven dan dat hij gedaan heeft.

Inventaris en exacte descriptie van alle de Meubels en Mobilaire Objecten, Contante Gelden, titels Papieren en Bescheyden behoorende tot de Nalatenschap van wijlen voornoemde Jan de Bakker.

Op zaterdag 30 mei 1812 om 9:00 uur 's morgens wordt voor Keizerlijk Notaris Petrus van Vught resideerende te Roosendaal en getuigen in Zegge op verzoek van Lucia Meesters de inventaris en exacte descriptie vastgesteld van de nalatenschap. Lucia treedt hier op als moeder en voogdesse van haar 4 minderjarige kinderen die zijn verwekt in haar huwelijk met Andries de Bakker, die is overleden. Het gaat om de kinderen: Elisabeth van 15, Cornelis van 12, Anna van 9 en Hendrina van 5 jaar oud.

De kinderen zijn de wettige erfgenamen van wijlen hunnen oom Jan de Bakker, volgens de Testamentaire Dispositie, die op de 9de van deze maand mei door hem bij de notaris en getuigen in Zegge is gepasseerd.

Als toeziend voogd is benoemd, Cornelis Paanen bouwman te Oud Gastel. Hij is de vaderlijken aangehuwde oom van voornoemde oom van voornoemde minderjarigen. Hij is gehuwd met de halfzus van de overledene. Hij is benoemd in die qualiteit bij deliberatie van de Raad van Familie, die gehouden is onder de Presidentie van de Heere Vreede Regter. Hij krijgt daarvoor een presentiegeld van 3 francs en 30 centimes.

Voor wat betreft de kinderen wordt genoteerd: “voornoemde minderjarige Elisabeth, Cornelis, Anna en Hendrina de Bakker alleen bekwaam om zig te zeggen en te gedragen als erfgenaamen van voornoemde hunnen oom Jan de Bakker, ieder voor een vierde part.”

Ter bescherming van het regt van voornoemde minderjarigen procedeedt de notaris met de getuigen tot de getrouwe inventaris en exacte descriptie van alle de Meubels en Mobilaire Objecten, Contante Gelden, titels Papieren en Bescheyden behoorende tot de Nalatenschap van wijlen voornoemde Jan de Bakker. Die gevonden zullen worden op nagenoemde plaatsen, waaronder een huys staande en gelegen in Zegge, Numero zeven. Alwaar hij is overleden.

Anthonie Klep, knecht en Dingena Horsten, dienstmeid, die nog in het sterfhuys wonen, beloven Lucia Meesters alles te zullen tonen en aanwijzen zonder daarvan iets te verbergen of achter te houden voor wat betreft de objecten in het sterfhuys of die tot de boerderij behoren.

De notaris legt dat nadrukkelijk nog eens uit. En zij geven aan dat wel verstaan te hebben. De prisatie (waardering) van de goederen is gedaan door Adriaan Moerings bouwman te Zegge. De Preiseur is gekozen door de toeziend voogd Cornelis Paanen. Die daarover een eed heeft afgelegd, vastgelegd in een proces verbaal, die in handen is van de Heere Vreede Regter. Na gedane voorlesinge wordt de akte ondertekend door: Cornelis Paanen, Adriaan Moerings, Pieter Jongeneelen, Anthonie Haast en door notaris Pieter van Vught. Lucia Meesters, Anthonie Klep en Dingena Horst bij onwetendheid hunne naam niet te kunnen schrijven of teekenen. Vervolgens 4,5 bladzijde beschrijving per ruimte in het huis van de aanwezige goederen. Met daarbij de gewaardeerde prijs per onderdeel in francen. Samengevat volgt hier per ruimte en per onderdeel een opgaf van de de goederen.

In de Keuken

Gezien de inboedel van de keuken, kookgerei, tafels en stoelen, bedden lijkt het erop dat dit de centrale, "multifunctionele" ruimte van het huis is. Temeer omdat een woonkamer en een slaapkamer niet genoemd worden.

We zien een glazen kastje, een huishorloge met kast. Een tafel en elf stoelen.

Elf tinnen borden, twee lepelborden, tweeëntwintig lepels, twee koperen en een blekke lamp en een tinnen kandelaar. Diverse kannen, ketels en braadpannen.

Vier schilderijen, een spiegel, twaalf borden, een suikerpot en een wijwaterbakje.

Twee pluyme bedden, 2 hoofdeluws, 1 kussen en 2 dekens. Twee paar gordijnen met vallekes en een schouwkleed.

Twee vuurijzers, een blaaspijp, een tang, twee koekepannen, een hangijzer en een zoutbak met een bankje. Een houten broodbak en nog wat aardewerk. Totaal worden deze goederen gewaardeerd op 100 franc.

Op het Kelderkamertje

Een hoofdeluw, een deken en nog wat zaken als een kistje, een tonneke, een tinnen kandelaar een een landkaart. Totaal gewaardeerd op 10 franc.

Op de Moos		
Een kaarn en Melkton	op Zeven franc	7 -
Een koperen koe ketel, Een melkkan, en twee schenkketels	op twintig franc	20 -
Twee ijzere Potten, Een tinne school, Een paar houten schalen	met ijzere balans en Een geweer op twaalf franc	12 -
Een stuk Aarde kruyken en Potten Des Vreeder enig geloge	thee goed, een Lantaarn en eenige Rommelary op twee franc	2 -

Afbeelding 5: Opgaf en prisatie van goederen op de Moos Uit document West-Brabants Archief

Op de Moos (bijkeuken)

Waarschijnlijk de ruimte om de attributen van het melken schoon te maken en op te slaan.

We zien daar een kaarn, een melkton, een koperen koe ketel, een melkkan en twee koperen schenkketels. Daarnaast nog twee ijzere potten, een tinnen school, twee houten schalen, een ijzere balans en een geweer.

En dan nog tien stuks aarden kruiken, potten, theegoed en nog wat rommelarij. Dit alles met een waarde van 41 franc.

In den Kelder

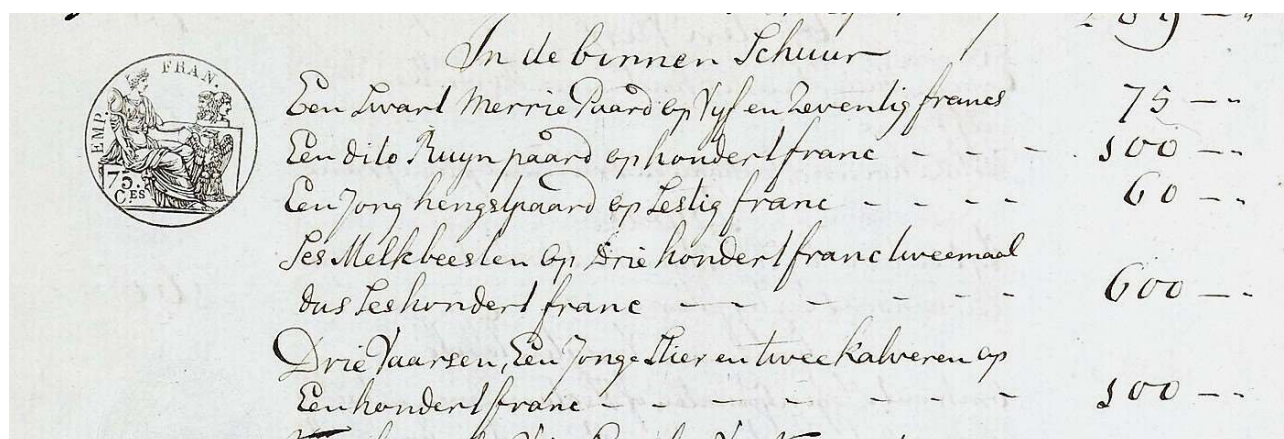
Een melkton, een boterbak, een pot met boter een pot met vet en nog wat tonnekes en potten. En dan nog een paar waardevolle spullen: spek en twee hammen. Alles bij elkaar een waarde van 47 franc.

Op den Zolder

Ook hier waardevolle goederen, vier zakken haver, twee zakken paardeboonen (kleine tuinbonen). Dan een aantal zaken om het graan te bewerken of op te bergen zoals graanzeven, een graanmaat en twaalf zakken. Jan is goed bewapend, naast het geweer op de Moos heeft Jan hier een schietgeweer en een pistool. Een half bereide paardehuid, nog wat touwen en rommelarij maken een waarde van 88 franc.

In de Binnen Schuur

In deze schuur zijn de paarden en koeien van Jan gestald, daarnaast is er het nodige gereedschap opgeslagen.

In de binnen Schuur		
Een zwart merrie Paard op Vyf en zeventig francs	75	--
Een dito Ruyn paard op hondert franc	100	--
Een jong hengstpaard op Lestig franc	60	--
Zes Melkbeesten op Drie hondert franc tweemaal dus Lee hondert franc	600	--
Drie Paarsen, Een Jonge Stier en twee Kalveren op Een hondert franc	100	--

Afbeelding 6: De dieren van Jan de Bakker in de binnen schuur en hun waarde

Uit document West-Brabants Archief

Het gaat om een zwart merrie paard, een (b)ruin paard en een jong hengstpaard. Jan heeft zes melkbeesten, drie vaarzen, een jonge stier en twee kalveren. De dieren worden totaal gewaardeerd op 935 franc.

In de schuur zijn allerhaande gerei voor de paarden en andere gereedschappen opgeslagen om het boerenbedrijf te draaien. Denk aan garelen, tomen, ijzeren en touwen strengen voor de paarden. Daarnaast nog rieken en schoppen, timmermans gereedschap en rommelarij. Ook nog wat hooi en stro. Deze overige zaken worden gewaardeerd op 100 francs.

In de Buiten Schuur

In deze schuur zitten twee jonge varkens. Een kafmolen, een kruiwagen en planken. Een partij aardappelen, een partij stro, een partij kaf en een partij riet. Dit alles met een waarde van 89 franc.

In het Karhuis

Een hoge, twee lage karren, 2 ploegen, een ijzeren en een hout eg en nog een wagen. In het Bakhuis ligt nog wat rommelarij. Alles bij elkaar een waarde van 162 franc.

Op den Werf

Om de werf liggen nog een mustert (takkenbos), dik hout en een hoop steen. Op de werf scharrelen dertien hoeders, een haan en drie eenden rond. Totale waarde 21 franc.

Bijen

Jan heeft 28 bijen hokken en toebehoren met een waarde van 160 franc.

Granen en vruchten te Veld

Omtrent negen gemeten of drie hectares, zeven en tachtig ares en achtenveertig centiares **rogge**, gewaardeerd op 350 franc.

Een gemet of drie en veertig ares en vijf centiares **tarwe**, gewaardeerd op 40 franc.

Vier en half gemet of een hectare, drie en negentig ares en vier en zeventig centiares **haver**, gewaardeerd op 160 franc.

Negen gemeten of drie hectares, zeven en tachtig ares en achtenveertig centiares eerst (pas?) gezaaide **boekweit**, gewaardeerd op 200 franc.

Omtrent tien gemeten of vier hectares, dertig ares en drie en vijftig centiare **klaver en weide**, gewaardeerd op 200 francs. Totaal gewaardeerd op 950 franc.

Jan heeft in totaal op 33,5 gemet gewas staan. Een gemet is tussen de 4300 en 4400 m2 groot, er zijn gewestelijke verschillen. Hier rekent men met 4305 m2 per gemet. De hedendaagse hectare is 10.000 m2 groot, dus zit in een hectare ongeveer 2,3 gemet. Circa 14, 4 hectare wordt door Jan bewerkt.

Mans Kleederen

Drie rokken, zeven vesten, drie broeken, een huidrok, vier paar kousen, vier hoeden, een paar schoenen en zeven hemden. Totaal gewaardeerd voor 55 franc.

Linnen

vijf paar lakens. Totaal gewaardeerd voor 24 franc.

Zilverwerk

Een paar broekknoppen en een paar dito stukken. Een zilveren zakhorloge. Bij elkaar voor 28 franc.

Alle bovengenoemde zaken zijn gewaardeerd voor een totaal bedrag van 2813 franc totaal.

Contante Gelden

Twintig stuks van vijf franc geeft een totale waarde van 100 franc.

Vijf sestehalf geeft een totale waarde van 2 francs en 70 centimes.

Bij de Heere Adrianus Christiaan van Gils rentmeester woonende te Roosendaal zijn de volgende gelden in bewaring gegeven.

Twee honderd Zeeuwse Rijksdaalders oftewel 520 guldens en de waarde in francs 1032.

Een duizend Schellingen oftewel drie honderd gulden en de waarde in francs 580.

Totale waarde aan geld 1714 francs en 70 centimes

De totale waarde van geld en goederen van Jan komt hiermee op 4527 francs en 70 centimes. In guldens is dat 2341. De waarde daarvan is nu ongeveer 36.500 gulden en dat is circa 16.600 euro.

Om twaalf uur die zaterdagmiddag wordt er gepauzeerd. De notaris leest voor wat er is opgeschreven. Vervolgens wordt dezelfde ondertekeningsprocedure toegepast, als die we al eerder in dit document gezien hebben.

Alle aanwezigen worden verzocht zich die middag om twee uur weer te melden. Nadat de notaris heeft vastgesteld dat een ieder weer aanwezig is, wordt verder gegaan met de inventarisatie

Papieren

Deze papieren betreffen in hoofdzaak zakelijke transacties. Ik zal per transactie een beknopte weergave geven.

Transactie no. 1

De expeditie van een koopcontract d.d. 29 maart 1805 en het transport daarvan op 11 mei 1805 voor de Scheepenen van Zegge. En van een transport op 26 juli 1805 voor de Scheepenen van Oud Gastel. Het betreft een Steede bestaande uit huysinge, schuure, stallinge bakkeet, hof en erve met twee percelen zaayland. Staande en geleegen in in den Noordhoek in Zegge.

Belendende ten Oosten Zoekweg, West en Noord de weduwe Aart Jongeneelen, Zuyd de Dreef. Grootte in Franse maat: 3 hectares, 6 ares en 12 centiares.

Idem Zaay- en Weyland geleegen onder Oud Gastel in den vijfden Hoek. Numero 54 en 55. Oost No. 53 en 58 halve heg. Zuyd No. 57 en 56 halve heg. West No. 39 zonder heg en sloten. Noord No. 52 zonder heg en sloot.

Grootte: 1 hectare, 17 ares en 24 centiare.

Transactie no.2

Een onderhands koopcontract d.d. 18 mei 1807 gepasseerd in Oudenbos. Expeditie en transport op 16 juni 1807 voor Schout en Scheepenen van Oud Gastel.

Sprekende over een perceel Schaarbos (kreupelhout, hakbos) onder Oud Gastel in den Vierden Hoek No. 88, genaamd Pronkenbos. Belendende Oost de Pijperstraat.

Grootte in Franse maat: 2 hectare, 31 are en 52 centiare.

Item een perceel Riethil en Schaarbos geleegen als voren (Oud Gastel) in den Zesden Hoek No. 67.

Grootte in Franse maat: 35 are en 16 centiare.

Transactie no. 3

Een onderhands koopcontract d.d. 28 mei 1807 in Oudenbos gepasseerd. Expeditie en transport 16 juni 1807 voor Officier en Scheepenen van Nieuw Gastel. Sprekende van een perceel zaayland, geleegen onder Nieuw Gastel in den Twaalfden Hoek No. 129, 130 en 132.

Geleegen komende Oost ten deele de Gragt voor de batterij Zuyd, Mevrouw de Weduwe Jantzon, West dezelve en Noord een bermsloot.

Grootte: 2 hectare, 23 are en 21 centiare.

Transactie no. 4

Een expeditie van een koopcontract d.d. 3 december 1805 en transport d.d. 28 december 1805 voor Scheepenen van den Oudenbos gepasseerd. Sprekende van een perceel grond geleegen in de Pijpestraat onder den Oudenbos.

Grootte 2 hectare en 96 centiare.

Transactie no. 5

Een expeditie van een koopconditie d.d. 30 juli 1806 en transport 17 september 1806 beiden voor Scheepenen van den Oudenbos gepasseerd. Sprekende van een perceel zaay- en bosland, geleegen het einde van de Galgstraat onder den Oudenbos. Belendende oost de weduwe Lucas van Aart, zuid Lambertus Buys, heel heg, west het geschey van Gastel en Noord Marijn Gielen en Joris de Bruyn met een hele heg en sloot.

Grootte 2 hectare, 50 are en 33 centiare.

Transactie no. 6

Een expeditie van een koopconditie d.d. 25 november 1805 voor scheepenen van Oud Gastel gepasseerd, spreekende van een perceel schaarbos, gelegen onder Oud Gastel in den Vierden Hoek Numero 43 en 44 in den zogenaamden Nieuwe Weg.

Grootte: 2 hectare, 10 are en 29 centiare.

Transactie no. 7

Een klein ingebonden boekje, drie almanakken en drie ingenaaide boekjes in welke enige aantekeningen en notities door de overledene zijn geschreven. Van weinig of geen aanbelang, te meer door dien bij vele geen namen staan vermeld.

Transactie no. 8

Een reepje papier zijnde een rekening ten laste van Willem Koks over de jaren 1807, 1811 en 1812.

In totaal koopt Jan de Bakker in de jaren 1805 t/m 1807, 15 – 16 hectare land. Het lijkt er op dat al het land dat hij bebouwd zijn eigendom is.

Om vijf uur die zaterdagmiddag wordt de vacatie (zitting) gesloten. De notaris leest voor wat er is opgeschreven. Vervolgens wordt dezelfde ondertekeningsprocedure toegepast, als die we al eerder in dit document gezien hebben.

Wel wordt direct verder gegaan met de verdere inventarisatie.

Transactie no. 9

Een honderd en tien Quitantien (kwitanties) van vorige jaren.

Transactie no. 10

Drie contributie biljetten over deze lopende jaren, waarop is betaald 61 franc.

Transactie no. 11

Vier en zestig stuks papieren of memorien van geen aanbelang.

Om acht uur 's avonds wordt de inventarisatie uitgesteld tot donderdag 4 juni 1812. En weer volgt de notaris de zelfde procedure met voorlezen en ondertekenen.

Op donderdag 4 juni 1812 gaat de notaris verder, op zoals hij schrijft: “ter zelve requisitie, qualiteit en presentie als voren.” Allereerst wordt een recapitulatie opgesteld.

Recapitulatie

De meubilaire en boerende goederen, paarden, beesten, bijen en vruchten te veld in francs	2706
De mans kleederen in francs	55
De linnen in francs	24
Zilverwerk in francs	28
Contante gelden in francs en centimes	1714,7
Te samen bedragen voorenstaande in francs en centimes	4527,7

Vervolgens wordt overgegaan op de inventarisatie van de schulden en lasten.

Schulden en lasten dezes boedels

Transactie no. 2	Hendrik Mattemburg, Den Haag. Restant kooppenningen, in francs. Interest van 5%, verschijnt jaarlijks op 16 juni	1375,36
Transactie no. 3	Hendrik Mattemburg, Den Haag. Restant kooppenningen, in francs. Interest van 5%, verschijnt jaarlijks op 16 juni	1798,94
Akte 31-12-1805 Oud Gastel	Cornelis Josephus Bieresteekers en zijne huysvrouw Adriana Catharina Zegers, Breda in francs Interest 5% jaarlijks	1269,84
6 april 1812 obligatie	Cornelis Reinier de Vree bij notaris van Hoek in Bergen op Zoom gepasseerd in francs Interest 5% jaarlijks	4232,8
23 sept 1807 onderh. obligatie	Hendrik Smeekens, Roosendaal in francs Interest 5% jaarlijks	2116,4
30 april 1812 Domeinen	Borg voor Cornelis Franken, bouwman te Zegge in francs	300 800
Geleend geld	Martinus de Wijs in Oudenbos	740,74
Smitsloon	Andries de Winter	62,43

Op 6 uur, s avonds is men klaar met de inventarisatie niets meer gevonden of opgegeven om begrepen of gedeclareerd te worden, bevestigen Anthonie Klep, Dingena Horst en Lucia Meesters voor de ondergetekende notaris, ieder voor zover het van hun afhangt, dat voorgeschreven inventarisatie is opregt en getrouw. Anthonie en Dingena bevestigen ook dat door hun niets is achtergehouden en dat ze ook niet weten of er iets is achtergehouden.

De goederen blijven onder bewaring van Lucia Meesters en zij verplicht zich om al datgene te presenteren wanneer dat aan de orde is.

De ondertekening van het gehele document vindt plaats op een wijze die we al gezien hebben.

De notariële akte van 10 juni 1812*

Deze akte, in het Frans, beschrijft de verkoop van de roerende zaken uit de nalatenschap. De formele zaken zijn de door de notaris genoteerd. Wie wie is en hun positie in het gebeuren.

Tevens zijn de voorwaarden voor de kopers genoteerd.

Er worden zo'n 300 kavels genoteerd met de naam van hun kopers. De prijzen variëren van een paar sols** tot 122 gulden voor een paard.

Alles wordt vermeld, een pot van een paar stuivers. De prijs van de koeien, die gaan ook per stuk voor tussen de 50 en 75 gulden. Bij de kopers kom je ook bekende namen tegen: de toezienend voogd Corneille Paanen, die wat huisraad koopt, planken en ook nog 3 eenden. La Vendeuse, de verkoopster, die ook nogal wat zaken koopt als een kast, ringen en een horloge voor haar zoon.

Dan nog een paar namen waarvan we kunnen aannemen dat het familie is, zoals Michel de Bakker, die boeken koopt en een paard voor 122 gulden. Ook Lucie de Bakker koopt een paar zaken.

In totaal wordt er verkocht voor 1957 gulden en 3 stuivers in Nederlands geld. Ruim 1000 gulden daarvan wordt niet direct betaald. Daarvoor wordt 151 gulden en 13 stuivers in rekening gebracht. Dat brengt de totaal opbrengst op 2108 gulden en 13 stuivers. In Franse francs wordt dat 4463 francs en 7 centimes. De borgstelling voor dit alles bedraagt 1101 francs en 59 centimes.

De akte wordt ondertekend door de Notaris P. van Vught, de toezienend voogd Cornelis Paanen en 2 getuigen.

* *West-Brabants Archief: Corneille Paanen 10-06-1812 Roosendaal Notariële Akten.*

** *sol is de oude benaming voor sou. In het Nederlands: de stuiver.*

De notariële akte van 23 januari 1813*

Op zaterdag de 23ste januari 1813 verschijnt Lucia Meesters, in hoedanigheid van vertegenwoordigster van haar minderjarige kinderen voor notaris Petrus van Vught. Lucia is bij deliberatie van de Raad van Familie geautoriseerd om het genoemde, dat verder in de akte wordt besproken, te verkopen. Die deliberatie is gehouden voor de Vrederechter en gehomologeerd (vastgelegd) bij het oordeel door het Tribunaal van Eerste Instantie gehouden te Breda.

De deliberatie en het oordeel zijn overlegd aan de notaris. Lucia Meesters heeft verklaard, dat het volgens de Raad van Familie absoluut noodzakelijk is, de onroerende goederen, behorende tot de nalatenschap van Jan de Bakker, te verkopen.

Het Tribunaal heeft tot expert benoemd: Laurijs Goorden, bouwman wonende onder Oud Gastel. Hij moet de nabeschreven goederen visiteren en taxeren. Tevens heeft het tribunaal geoordeeld dat op de taxatie van de expert, dd. 16 januari 1813**, de verhoogingen (de veiling) publiek zullen worden geopend door de notaris. De notaris committeert zich aan de taxatie, die is opgenomen in het proces-verbaal van zijn rapport. Dit alles vastgelegd in een akte bij de notaris. Lucia vraagt de notaris dit alles in een "Cahier van Lasten" dat het uitgangspunt vormt voor de verhogingen (de veiling) te overleggen aan Cornelis Paanen, toezien voogd van de kinderen. De notaris leest haar het Cahier voor, maar zij verklaart dat zij bij onwetendheid haar naam niet te kunnen schrijven of te kunnen tekenen.

Cahier van Lasten

Beschrijving en aanwijzing der goederen
 Vermits de goederen in differente (afzonderlijke) kopen
 worden gesteld zullen dezelve hierna in het brede worden
 omschreven en geresigneerd (aangewezen)

Staat van eigendom

De nabeschreven goederen behoren tezamen en onverdeeld aan voornoemde minderjarige erfgenamen van wijlen hun voornoemde oom Jan de Bakker ingevolge zijn testamentaire dispositie (beschikking). Zoals neergeschreven in de inventaris in de door mij notaris ondertekende akte dd. 30 mei 1812, geregistreerd te Roosendaal dd. 8 juni 1812.

Condiënten en Voorwaarden

In dit hoofdstuk wordt in 16 artikelen de voorwaarden omschreven, waaraan de kopers moeten voldoen om het gekochte in hun bezit te krijgen. Tevens wordt de staat van de goederen weergegeven. Zo staat in artikel 1 vermeld, dat de goederen verkocht worden met alles wat daarbij hoort en in de staat waarin die goederen zich bevinden op het moment van het geven van de finale slag.

In artikel 2 wordt gesteld dat de kopers in het volledige eigendom van het gekochte komen na de finale slag. Dat gaat zo ver dat volgens artikel 3 bij een aantal gekochte onderdelen de lasten komen, die al sinds januari 1813 op die onderdelen rusten. Daarbij horen ook de servituten (erfdienstbaarheden), die op de gekochte percelen rusten. Tenzij zij zich daartegen verzetten en die in hun voordeel kunnen wijzigen.

De kopers, artikel 4, betalen binnen 8 dagen met een eenvoudige kwitantie bij de notaris alle kosten die gemaakt worden voor de transactie: het recht op de registratie, de visitatie en taxatie door de expert,

* West-Brabants Archief: Corneille Panen 23-01-1813 Roosendaal Notariële Akten.

** West-Brabants Archief: Jean de Bakker 16-01-1813 Roosendaal Notariële Akten.

De kopers, artikel 5, moeten het gekochte binnen 6 weken betalen na de finale slag of binnen de tijd dat de hypotheek afgesloten kan worden. Dit alles ten kantore van de notaris of op een andere plaats indien nodig.

De betaling, artikel 6, moet geschieden in gemunte Specie Cours van Geld (specie is muntgeld of baar geld). Die een actuele keur moet hebben op gewicht en waarde. Anders gaat de koop niet door.

Tot de garantie, artikel 7, van voornoemde betalingen blijven de goederen erfrechtelijk gereserveerd aan de minderjarigen (erfgenamen). De kopers, artikel 8, zijn er aangehouden om zo snel mogelijk na de hypothecaire afsluiting aan hun verplichtingen te voldoen. De titels van eigendom, artikel 9, worden niet aan de kopers overgedragen, voordat zij de gehele koopsom hebben betaald. En zij mogen daar ook bij de voogdes niet om vragen.

Bij een geheel of gedeeltelijk foute betaling, artikel 10, zal de voogdes, na een enkel rappel, de notaris opdragen om weer tot een veiling over te gaan.

Alle solvabele personen, artikel 11, zullen bij de verhoging op de taxatie van de goederen worden aangenomen (geaccepteerd).

De nabeschreven landen, artikel 12, zullen worden verkocht in de grootte zoals die van ouds bekend staan en die bij ieder perceel vermeld staan. De voogdes is er niet aangehouden om metingen of hermetingen te doen.

De laatste verhooger (bieder), artikel 13, wordt er aan gehouden, om na de finale slag zijn Meester (opdrachtgever) te noemen en hij blijft garant voor de gegoedheid (solvabiliteit) van zijn Meester. De Kopers en hun Meesters, artikel 14, moeten bij het proces van de finale slag borg stellen. Zij zijn ieder voor het geheel aansprakelijk. Zij moet tevens, artikel 15, hun domicilie kiezen ten aanzien van een mogelijke executie.

De nabeschreven goederen, artikel 16, worden beschreven in 9 koopen. Voor de duidelijkheid beschrijf ik het vervolg van de verkopen hieronder. Deze zijn opgenomen in de aktes van 8 maart 2013 de inzet (cursief) en de verhoging en toewijzing van 22 maart 1813 daaronder weer.

Eersten Koop

Eene Steede bestaande in Huysinge, Schuure, Wagenhuys en toebehooren, met den Werf, Hof en Boogaart. Groot een Gemet en 43 Ares en 5 Centiares. Gelegen in de Noordhoek in Zegge, gemeente van Rucphen en een beschrijving van de begrenzing.

Getaxeerd op 2 duyzend frank. Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 11 mei 1805 voor scheepenen van Zegge gepasseerd.

De koper kan de buitenschuur direct na de finale slag in gebruik nemen. De overige delen op 1 mei 1814.

De inzet:

De eersten koop is niet verhoogd tijdens het branden van verscheidene waskaarsjes, die ieder omtrent een minuut gebrand hebben. De eersten koop is op de taxatieprijs blijven staan.

De verhogingen en de toewijzing:

Cornelis Franken, bouwman te Zegge, verhoogt tot 2010 frank;

Huijbregt Jongeneelen, bouwman te Oudenbos, verhoogt tot 2120 frank;

Cornelis Franken, voornoemd, verhoogt tot 2130 frank.

Hierna heeft Cornelis getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Cornelis verklaart de toewijzing te accepteren.

Tweeden Koop

Een perceel Weyland geleege in den Noordhoek in Zegge Gemeente van Rucphen bij den eersten koop. Groot een Gemet, 263 Roeden of 80 Ares en 78 Centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 500 honderd frank. Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 11 mei 1805 voor scheepenen van Zegge gepasseerd.

Door de koper in gebruik te aanvaarden, dadelijk bij en met het geven van de finale slag.

De inzet:

De tweeden koop is niet verhoogd maar op de taxatie blijven staan.

De verhoging en de toewijzing:

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 610 frank;

Huijbregt Jongeneelen, bouwman te Oudenbos, verhoogt tot 630 frank;

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 640 frank;

Hierna heeft Adriaan getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Adriaan verklaart de toewijzing te accepteren.

Afbeelding 7: Stempel op bladzijdes akte van de notaris van het Franse Keizerrijk

Derden Koop

Een perceel Weyland geleege in den Noordhoek in Zegge Gemeente van Rucphen bij den eersten koop. Groot 4 gemeeten, 70 roeden of 1 hectare, 82 ares en 26 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 900 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 11 mei 1805 voor scheepenen van Zegge gepasseerd.

De inzet:

De derden koop is niet verhoogd maar op de taxatie blijven staan.

De verhoging en de toewijzing:

Rumondus Bertels, bouwman te Zegge, verhoogt tot 1430 frank;

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 1440 frank;

Huijbregt Jongeneelen, bouwman te Oudenbos, verhoogt tot 1490 frank;

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 1500 frank;

Hierna heeft Adriaan getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Adriaan verklaart de toewijzing te accepteren.

Vierden Koop

Een perceel Zaay- en Weyland geleegeen onder Oud Gastel in den vijfden hoek. Nummer 54 en 55. Groot 2 gemeeten, 217 Roeden of 1 hectare, 17 ares en 25 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 400 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 26 juli 1805 voor scheepenen van Oud Gastel gepasseerd. Door de koper in gebruik te aanvaarden, het Weyland den elfden november en het Zaayland den eersten december 1813.

Ingezet door Jan de Rijk Garde Champetre (diender) woonende te Rucphen, canton Roosendaal op 410 franc en heeft na gedane voorleesinge geteekend.

De verhoging en de Toewijzing:

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 775 frank;

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 800 frank;

Huijbregt Jongeneelen, bouwman te Oudenbos, verhoogt tot 820 frank;

Adriaan Moerings, herbergier en bouwman te Zegge, verhoogt tot 830 frank;

Hierna heeft Adriaan getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Adriaan verklaart de toewijzing te accepteren.

Vijfden Koop

Een perceel Zaay- en Weyland geleegeen in den Nieuwenwegh onder Oud Gastel Canton Oudenbos Numero 43 en 44. Groot 5 gemeeten, 35 roeden of 2 hectares, 20 ares en 28 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 250 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij Publieke Verkoop op 25 november 1805 voor scheepenen van Oud Gastel gepasseerd. Door de koper in gebruik te aanvaarden, dadelijk bij en met het geven van de finale slag.

Ingezet door Adriaan van Eekelen, bouwman woonende onder Gastel op 280 franc en heeft na gedane voorleesinge geteekend.

De verhoging en de toewijzing:

Jan de Rijk Garde Champetre (diender) woonende te Rucphen, verhoogt tot 400 franc;

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 500 frank;

Hierna heeft Pieter getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem

toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Pieter verklaart de toewijzing te accepteren.

Zesden Koop

Een perceel Schaarbos geleegeen onder Oud Gastel in de Pijpestraat in den Vierden Hoek numero 88 Canton Oudenbos, genaamd Pronkenbos. Groot 5 gemeeten, 183 roeden of 2 hectares, 40 ares en 53 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 1400 franc.

Idem 245 Roeden of 35 ares en 16 centiares riethil geleegeen in den Zesden Hoek Numero 67.

En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 20 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 16 juni 1807 voor scheepenen van Oud Gastel gepasseerd. Door den koper in gebruik te aanvaarden bij en met het voldoen der koopenningen.

Bij de inzet is de zesden koop niet verhoogd maar op de taxatie blijven staan.

De verhoging en de toewijzing:

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 1420 frank;

Wilhelmus van Loon, medicine doctor te Oudenbos, verhoogt tot 1425 frank;

Hierna heeft Wilhelmus getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Wilhelmus verklaart de toewijzing te accepteren.

Zevende Koop

Een perceel Zaay- en Weyland gelegen onder Nieuw-Gastel Canton Oudenbos in den Twaalfden Hoek Numero 129, 130 en 132. Groot 5 gemeeten, 125 roeden of 2 hectares, 33 ares en 21 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 600 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 16 juni 1807 voor scheepenen van Nieuw Gastel gepasseerd. Door de koper in gebruik te aanvaarden, dadelijk bij en met het geven van de finale slag.

Ingezet door Jan de Rijk Garde Champetre (diender) woonende te Rucphen, canton Roosendaal op 750 franc en heeft na gedane voorleesinge geteekend.

De verhoging en de toewijzing:

Andries Melort, apotheker te Oudenbos, verhoogt tot 1300 frank;

Sebastiaan Vermeulen, koopman te Oudenbos, verhoogt tot 1310 frank;

Adriaan Verbaten, voerman te Oudenbos, verhoogt tot 1315 frank;

Hierna heeft Adriaan getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Adriaan verklaart de toewijzing te accepteren.

Achtste Koop

Een perceel Zaayland gelegen onder Oudenbos teynde de Galgstraat. Groot omtrent 6 gemeeten of 2 hectares, 58 ares en 32 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 500 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 17 december 1806 voor scheepenen van Oudenbos gepasseerd. Door de koper in gebruik te aanvaarden het achterste perceel den eersten december en het voorste stoppeltijd 1813.

Bij de inzet is de achtsten koop niet verhoogd maar op de taxatie blijven staan.

De verhoging en de toewijzing:

Sebastiaan Vermeulen, koopman te Oudenbos, verhoogt tot 525 frank;

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 530 frank;

Hierna heeft Pieter getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Pieter verklaart de toewijzing te accepteren.

Negende en laatsten Koop

Een perceel Zaayland gelegen onder Oudenbos in de Pijpestraat. Groot 4 gemeeten, 270 roeden of 2 hectares, 10 ares en 96 centiares. En een beschrijving van de begrenzing. Getaxeerd op 250 franc.

Door wijlen Jan de Bakker aangekomen bij transport op 28 december 1805 voor scheepenen van Oudenbos gepasseerd.

Door den koper in gebruik te aanvaarden. De jonge haver de 11de november, waar de rogge heeft gestaan stoppeltijd. En waar de boekweyt heeft gestaan dit jaar 1 december 1813.

Ingezet door Marijn van Geel, bouwman wonende onder Gastel op 250 franc. En heeft na gedaan voorleesinge verklaart bij onwetendheid zijn naam niet te kunnen schrijven of te tekenen.

De verhoging en de toewijzing:

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 510 frank;

Thomas Francus de Bie, maire (burgemeester) te Gastel, verhoogt tot 600 frank;

Pieter de Bruyn, wagenmaker te Oudenbos, verhoogt tot 610 frank;

Hierna heeft Pieter getekend en na de procedure met de waskaarsjes definitief aan hem toegewezen. Betaalbaar zoals beschreven in het Cahier van Lasten. Pieter verklaart de toewijzing te accepteren.

Bepaaling van den dag van de Voorafgaande Toewijzing

Lucia Meesters, moeder en voogdes van de kinderen heeft bekendgemaakt, dat tot de ontvangst van de verhoginge (opbod) en tot de voorafgaande inzet van de voorschreven goederen zal worden gehouden op aanstaande maandag en zes weken. Zijnde de maandag 8 maart 1813 des namiddags om 4 uur in de herberg van Adriaan Moerings in Zegge, Gemeente van Rucphen. Hetwelk zal worden geannonceerd bij bekendmakingen en Plakkaten op de gewoonlijke plaatsen en bij advertentie in het Arrondissements Dagblad.

Dit alles wordt ondertekend door de notaris, de toeziend voogd en de getuigen.

De notariële akte van 8 maart 1813*

Op de bewuste maandag 8 maart 1813 is gecompareerd (verschenen) Lucia Meesters in haar rol van voogdes, voor notaris P. van Vught. In de herberg van Adriaan Moerings te Zegge. Voor de verkoop waarover hierna zal worden gesproken.

Zij heeft op drie achtereenvolgende zondagen de bekendmakingen opgehangen op de manier zoals de wet heeft voorgeschreven. Zij heeft een copie van de aankondiging doen opnemen in het Dagblad van dit Arrondissement van zaterdag 13 februari 1813 no. 7. De burgemeesters van betrokken plaatsen hebben dit gevisieerd (gezien) zoals blijkt uit het proces-verbaal.

Vervolgens verzoekt Lucia Meesters de notaris om over te gaan tot de ontvangst van de verhogingen en de toewijzing tot de voorafgaande toewijzingen van de negen omschreven koopen.

Vervolgens wordt overgegaan tot de ontvangst van de verhogingen boven de taxatie.

Zie de cursieve tekst bij de Negen Koopen. Vervolgens nog een uitleg over de procedure bij het inzetten. De procedure met de drie waskaarsjes, die na iedere koop achter elkaar worden aangestoken en die zijn uitgegaan zonder dat er een nieuwe verhoging is opgekomen.

Zo komen de koopen ten profijte van de inzetters en verhogers bij betaling bij iedere koop bepaald, zoals bepaald is in het Cahier van Lasten.

Op verzoek van Lucia Meesters wordt de definitieve toewijzing bepaald op maandag 22 maart in de herberg van Adriaan Moerings. Dit alles aangekondigd via een bekendmaking via een plakkaat en het Dagblad van het Arrondissement tenminste 8 dagen voor de definitieve toewijzing.

De ondertekening weer door de notaris, de toeziend voogd en de getuigen.

*West-Brabant Archief: Corneille Panen 23-01-1813; 08 en 22-03-1813 Roosendaal Notariële Akten.

De notariële akte van 22 maart 1813*

Op maandag 22 maart 1813 is gecompareerd (verschenen) Lucia Meesters in haar rol van voogdes, voor notaris P. van Vught. In de herberg van Adriaan Moerings te Zegge. Voor de volgende werking bij het Proces-verbaal van de voorgaande inzet van 8 maart 1813.

Op zondag 14 maart heeft zij de aankondiging gedaan via een plakkaat op de plaats en de wijze zoals de wet heeft voorgeschreven. Zij heeft een copie van de aankondiging doen opnemen in het Dagblad van dit Arrondissement van zaterdag 13 maart 1813 no. 11. De burgemeesters van betrokken plaatsen hebben dit geïseerd (gezien) zoals blijkt uit het proces-verbaal.

Vervolgens verzoekt Lucia Meesters de notaris om over te gaan tot de ontvangst van de verhogingen en de toewijzing tot de voorafgaande toewijzingen van de negen omschreven koopen.

Vervolgens nog een uitleg over de procedure bij het bieden. De procedure met de drie waskaarsjes, die na iedere koop achter elkaar worden aangestoken en die zijn uitgegaan zonder dat er een nieuwe verhoging is opgekomen.

Dan wordt overgegaan tot de ontvangst van de verhogingen boven de inzet of de taxatie.

Zo komen de koopen ten profijte van de inzetters en verhogers bij betaling bij iedere koop bepaald, zoals bepaald is in het Cahier van Lasten.

De verhogingen bij iedere koop staan vermeld voorstaand bij taxatie, inzet en verhogingen.

Daarna wordt dit alles ondertekend door de notaris, de toeziend voogd en de getuigen. Lucia kan de akte niet ondertekenen; bij onwetendheid kan ze haar naam niet schrijven of ondertekenen.

*West-Brabants Archief: Corneille Panen 23-01-1813; 08 en 22-03-1813 Roosendaal Notariële Akten.